

UDENRIGSMINISTERIET

FOU Samråd A: Afghanistan

TALEPUNKT

Til:
Udenrigsministeren
Enhed:
AFS
Dato:
22-12-2021

Tak for ordet. Først og fremmest vil jeg gerne beklage den sene berømmelse af dagens samråd. Jeg er klar over, at spørgerne stillede deres oprindelige spørgsmål til forsvarsministeren for knap fire måneder siden. [På baggrund af dialog mellem Forsvarsministeriet, Justitsministeriet og Udenrigsministeriet blev spørgsmålet den 6. oktober spørgsmålet omstillet til justitsministeren og mig.] Jeg er glad for, at det lykkedes os at finde enighed om datoen i dag.

Lad mig også indledningsvis knytte et par ord til tallet 84, som indgår i samrådsspørgsmålene. Da spørgsmålene oprindeligt blev stillet den 23. august, havde vi evakueret 84 personer fra Afghanistan. Samlet set har vi nu evakueret 1.101 personer, og jeg vil derfor i dag udtale mig generelt om hele evakueringsindsatsen og det samlede antal evakuerede og ikke begrænse mig til de første 84, der landede i Danmark.

Den internationale evakuering fra Afghanistan i august måned var en skelsættende begivenhed. Billederne fra Kabul og Kabul

lufthavn viste med al tydelighed, at det var en ekstraordinært svær og kaotisk situation at operere i. For alle.

Alligevel lykkedes vi med at gennemføre en meget vanskelig evakueringsopgave. Det gjorde vi takket være vores handlekraft, men i allerhøjeste grad takket være de udsendte på jorden i Kabul og i Islamabad. De fortjener al mulig ros og anerkendelse – og vores fulde opbakning.

Som I ved, arbejder vores myndigheder nu på en fælles evaluering af hele den samlede evakueringsindsats. Det er min klare forventning, at evalueringen vil pege på en række vigtige læringspunkter, som vi kan trække på i fremtidige kriser, inden for forskellige områder. Det gælder også spørgsmålet om sikkerhedsscreening. Evalueringen forventes klar i februar 2022. Der bliver således tale om en lille forskydning i forhold til den oprindeligt udmeldte tidsramme [3-4 måneder], hvilket skyldes, at skrivearbejdet har krævet indsamling og bearbejdning af store mængder af oplysninger fra en række myndigheder.

---o0o---

Det første samrådsspørgsmål omhandler truslen mod Danmark og danske interesserer, som hører under Justitsministeriet og PET. For besvarelse af det første spørgsmål henviser jeg derfor til justitsministeren, som jeg om lidt vil give ordet.

---o0o---

Det andet samrådsspørgsmål omhandler den sikkerhedsmæssige screening af de 84 primært afghanere, som blev evakueret fra Afghanistan og landede i Danmark den 19. august.

For besvarelse af dette spørgsmål vil jeg sige lidt om de meget vanskelige vilkår for sagsbehandlingen under selve evakueringsoperationen i august – og hvorfor det i det lys faktisk er imponerende, hvor få fejl der skete

Den 11. august 2021 blev regeringen som bekendt enig med størstedelen af Folketingets partier [V, SF, RV, EL, KF, LA, KD, Å] om en skriftlig aftale, der gav mulighed for evakuering fra Afghanistan til Danmark for nuværende lokaltansatte og tolke. Få dage senere var sikkerhedssituationen en helt anden, da situationen i Afghanistan blev forværret med en hast, der kom bag på os alle.

I det lys blev det besluttet, at der måtte gøres mere – for flere personer end hvad den skriftlige aftale gav mulighed for. Den 14. august opnåede vi, sammen med de samme partier, en forståelse om en udvidelse af kategorierne af personer, der ville være berettigede til evakuering fra Afghanistan.

Vi baserede os løbende på FE's efterretninger og vurderinger af udviklingen i sikkerhedssituationen i Afghanistan. Få dage før Kabuls fald, d. 11. august 2021 – samme dag vi indgik den politiske aftale - vurderede FE som bekendt, at det var mindre sandsynligt, at Kabul ville falde inden årets udgang. Samme

vurderinger havde de fleste andre lande og allierede i NATO. Vi troede altså, at vi havde mere tid. Faktisk flere måneder.

Da Kabul faldt gik det rigtigt, rigtigt stærkt. I løbet af de 10 dage selve evakueringsoperationen varede, evakuerede Danmark cirka 1000 personer.

Der var i aftalekredsen forståelse for, at de praktiske forhold for sagsbehandlingen i Afghanistan – som også omtalt i den politiske aftale af 11. august – var stærkt udfordrede på grund af de ekstraordinært vanskelige omstændigheder. Sagsbehandlingen blev endnu mere udfordret efter den 15. august, da den herefter foregik i Kabul lufthavn under meget kaotiske forhold og under et ekstremt tidspres.

Vi var altså fuldt ud klar over, at der ville kunne ske fejl. Det var en kalkuleret risiko, som vi var enige med partierne i aftalekredsen om, at vi måtte løbe for at kunne gennemføre evakueringen så hurtigt og effektivt, som det skete. Vi havde simpelthen ikke andet valg. De praktiske vilkår for sikkerhedsscreening og risikoen for fejl er derfor også tydeligt afspejlet i aftaleteksten af den 11. august. Samtidig gjorde alle myndigheder i Kabul, Islamabad og i København hvad der var praktisk muligt for at tjekke identiteter og retmæssigt opholdsgrundlag. Det var naturligvis hele vejen igennem en klar prioritet. Både for at minimere risikoen for, at de forkerte blev evakueret – men også for at sikre, at personer, som var berettiget til evakuering, ikke blev afvist.

Under de politiske drøftelser i aftalekredsen er det løbende blevet kommunikeret fra min side, at man måtte påregne en forventet fejlmargen på 10-15 pct. Det endte med, at der ud af de 1.101 evakuerede var 69 (godt 6%), som umiddelbart vurderes at falde uden for den politiske aftale. Langt størstedelen af disse mennesker blev medtaget af humanitære grunde. Deres sager er dog ikke færdigbehandlet af udlændingemyndighederne, så det kan ikke udelukkes, at nogle af dem faktisk vil falde inden for aftalens bestemmelser, ligesom det kan vise sig, at andre vil falde uden for aftalen.

Ud af de 69 var der to personer, som blev evakueret ved en fejl, da de tidligere var blevet udvist af Danmark. Den endelige fejlmargen endte således med at være absolut minimal.

For ja – der *skete* fejl. Det ville ærlig talt have været utroligt, hvis det ikke var tilfældet. Hvis man skulle have glemt hvilke forhold, vores udsendte medarbejdere arbejder under, skal man bare se på billederne fra Kabuls lufthavn i de første dage efter Talibans magtovertagelse. Det var en situation, der ikke kan sammenlignes med noget andet, vores myndigheder har gennemført i nyere tid. Og jeg vil gerne påpege, at hensynet til sikkerheden for vores udsendte medarbejdere i Kabuls lufthavn naturligvis satte grænser for, hvilken screening, der kunne gennemføres ude ved lufthavnens porte.

Under hele evakueringsoperationen var der et professionelt og dybt imponerende samarbejde mellem vores civile og militære udsendte mænd og kvinder på jorden i Kabul og Islamabad og vores myndigheder i København. Selv under de her voldsomt svære omstændigheder.

Udsendt personale i lufthavnen i Kabul havde bemyndigelse til, inden for visse rammer, selvstændigt at træffe beslutninger i situationer hvor konsultation med myndigheder i Danmark af tidsmæssige årsager ikke var muligt. Det havde de altså politisk mandat til. Og sådanne situationer opstod.

Alle vores udsendte løftede en kæmpe opgave. Det er fuldstændigt afgørende, at vi politikere bakker 100% op om deres indsats og deres dømmekraft.

---o0o---

Det tredje samrådsspørgsmål omhandler den fremadrettede sikkerhedsscreening af evakuerede fra Afghanistan.

Efter det sidste danske fly forlod Kabul den 25. august om aftenen har vi ikke haft nogle folk på jorden i Kabul. Det har naturligvis kompliceret sagsbehandlingen for den videre evakuering, der primært er foregået over landegrænsen til Pakistan. Den fastlagte procedure for sikkerhedsscreening har fortsat fundet anvendelse, suppleret med et ekstra identitetstjek på ambassaden i Islamabad før udstedelse af visum og udrejse.

Den danske evakueringsoperation og bistand til hjemrejse for tilbageværende afghanere blev afsluttet den 24. november 2021. Det var som udgangspunkt fristen for efter særloven at søge om midlertidigt ophold i Danmark for de personer, der har bistået den danske indsats i Afghanistan.

Det er samlet set lykkedes os at få 1.101 personer ud af Afghanistan. Det er et virkelig flot resultat, som jeg er enormt stolt af. Og det skyldes ikke mindst et tæt samarbejde mellem Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet, PET, Rigspolitiet, Udlændingestyrelsen og andre relevante myndigheder.

Der var seks personer, som ikke nåede at komme ud inden den 24. november, fordi de henvendte sig sent og forholdene for grænseskrydsning ved Pakistan var yderst vanskelige. De – og andre berettigede - kan nu søge om hjælp via tolkeaftalen.

Danmark hjælper derudover fortsat personer på danskerlisten med rådgivning om mulighederne for at komme ud af Afghanistan via forskellige flyforbindelser.

Vi kan være stolte af de danske myndigheders evakueringsindsats – også med de få fejl, der er sket.

Og jeg har fuld tillid til, at den videre sagsbehandling af alle de evakuerede vil afdække eventuelle forhold, der taler imod retten til ophold i Danmark.

Jeg vil nu give ordet til justitsministeren, som vil svare på det første samrådsspørgsmål.